

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра української та іноземної лінгвістики

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
Кафедра індоєвропейських мов

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства

Матеріали третьої міжнародної
науково-практичної конференції

Рівне
2018

ББК 81.0

С 91

УДК 81

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романо-германських мов (Національний університет «Острозька академія»);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет), старший судовий експерт ЛНДІСЕ

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 15 лютого 2018 року, Рівне. – 173, [2]с.

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 1 від 25.01.2018 р.).

До збірника увійшли матеріали третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

<i>Бáран Беата (Baran Beata)</i> Surzhyk as a Subject of Linguistic Studies	6
<i>Бігунов Д. О.</i> Компоненти комунікативної ситуації	10
<i>Верьовкіна О. Є., Друзюк М. А.</i> General Overview of Paradox Interpretation	14
<i>Стрельченко К. С.</i> Темпоральна динаміка взаємодій у концептуальному просторі <i>Mystery</i>	21

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Антоненко Н.Є.</i> Phraseological units with the conjunction “or” in the English language	25
<i>Белова С.А.</i> Трудові школи німеччини як основа європейського реформаторського руху кінця ХІХ-поч. ХХ ст.	31
<i>Вовчук Н. І., Федюра М. Ю.</i> Функції неолексем в художній літературі (на матеріалі поезії Р.Рожественського та А.Вознесенського)	40
<i>Івашкевич Е. Е.</i> Пошук відповідності лексичної одиниці як запорука адекватного перекладу фахівцем художніх творів	45
<i>Михальчук Н. О., Антюхова Н. І.</i> Discourse Analyses of Abstract Nouns in “The Adventure of Oliver Twist” by Charles Dickens	54
<i>Панькова Т. В.</i> До питання про модальність складнопідрядного речення	61

Ромащенко І. В.

Важливість врахування лінгвокультурного аспекту в організації науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти гуманітарних спеціальностей 66

Самборська І. М.

Онтологическая природа внутренней формы и ее роль в формировании семантики производного слова 69

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Богатирчук Л. М.

Dialoge und Rollenspiele im Fremdsprachenunterricht 77

Бойко Н.Г., Конопльова Ю.О.

Використання діалогічного мовлення у формуванні комунікативної компетенції школярів на уроках іноземної мови..... 83

Вєтрова І. М.

Особенности внедрения новых подходов у методичній підготовці майбутнього вчителя англійської мови 90

Зубілевич М. І.

Іншомовний професійно-орієнтований текст як засіб формування комунікативних вмінь студентів-медиків 95

Людвиг Скотт (Ludwig Scott)

Debate in Education: Benefits and Implementation 103

Матвєйченко В. В., Москалець О. О., Денисова Н. Б.

Innovative School Practice in Pre-Service Teacher Training 107

Наумович О.П., Зімка В. Й.

Формування іншомовної компетентності учнів на уроках німецької мови шляхом розвитку навичок комунікативного письма 108

Скуратівська Н. В.

Рекомендації для ефективного навчання аудіюванню на уроках англійської мови..... 116

Судима Т.М.

Using movies to teach English 121

СЕКЦІЯ 4. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Білоус Т.М.

Intercultural Competence as a Key Component of Foreign Language Teaching 123

Маккрола Джейсон Чарльз (Jason C. McKrola)

Overcoming Language Learning Anxiety: Lowering the Affective Filter through a Virtual Teaching Model..... 125

Михальчук Н.О., Набочук О.Ю.

The Idea of Understanding as a “Dialogue of Capabilities” 130

Триндюк В.А.

Використання Інтернет-ресурсів інституту Гете на заняттях з німецької мови 140

Федоришина В.О.

Special Education in Ontario : Roles and Responsibilities in Special Education..... 144

СЕКЦІЯ 5. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Байло Ю. В.

Особливості функціонування метафори у термінології..... 148

Івашкевич Е.З., Чала Ю.М.

Social Knowledge, Social Thinking, Social Prediction and Social Intuition in the Paradigm of Social Intellect of a Person 153

Івашкевич Е.З., Яцюрин А.О.

Унікальні характеристики особистості педагога та структура його соціального інтелекту 155

Потанчук С.С.

Соціо-оцінний концепт СОВІСТЬ у паремійних одиницях англійської та української мов 165

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ 170

complies with board policies and procedures; participates in IPRCs, parent-teacher conferences, and other activities, as appropriate.

СЕКЦІЯ 5. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

УДК 811.111'373

Ю.В. Байло

Рівне

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАФОРИ У ТЕРМІНОЛОГІЇ

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки актуальним є факт існування двох типів метафори – художньої та мовної. Між ними виокремлено певні відмінності, що стосуються ступеню експліцитності образу та функції у мові, але щодо аспекту когнітивних процесів симіляції, які лежать в основі метафоричного переносу, між мовною і мовленнєвою авторською метафорою принципів розбіжності відсутні, оскільки вони представлені як дві специфічні маніфестації єдиного універсального когнітивного процесу [2: 49]. Мовна метафора широко представлена у словниках різного типу, тому її можемо називати і науковою, а зауважуючи про наукову метафору, ми, зокрема, стверджуємо про мовну метафору, що є сформованою та функціонує у мові науки [3: 58-60].

Існуючі класифікації метафор охоплюються семантичними і структурно-граматичними критеріями. Нині в лінгвістиці відома низка типологій метафор: 1) за морфологічним виявом головного компонента метафори: іменникові, прикметникові, дієслівні (Л.Андрієнко, М.Варламов, Г.Гасанова, І.Нечитайло та ін.); 2) за структурою: прості (однокомпонентні), складні (багатокомпонентні) (Н.Арутюнова, Н.Варич, Є.Ільїна); 3) за функцією: порівняння, протиставлення, загадка, номінація, базисна

метафора, приписування властивостей (Н.Арутюнова, О.Балабан, А.Вежбицька, В.Петров); 4) за належністю до систем мови і мовлення: узуальні (або стерті, мертві. мовні), авторські (образні, okazіональні, мовленнєві) (В.Вовк, В.Гак, В.Телія); 5) за семантико: антропометафори, зоометафори, ботанометафори (або біометафори), метафори-опредмечування ознак, метафори-синестезії (сенсорні метафори) (Б.Болоквядзе, Т.Єщенко, А.Купіна, Л.Макаренко, О.Потебня, О.Тимченко, О.Тищенко, А.Ткаченко); б) за належністю головного компонента метафори до певної лексико-тематичної групи (О.Поцибіна, О.Яковенко) та ін.

Емпіричне освоєння світу відображено в мові через метафоричне мислення, що базується на універсальних, стереотипних або базисних поняттях. Базисні метафори, які на думку Е.Кассирера, сформовано ще у міфології, але з'являються впродовж руйнування міфологічного мислення, виконують у новій філософській системі моделюючу функцію [4: 34-35]. Вони не лише формують уявлення про об'єкт, але спрямовують спосіб мислення про нього. Базисні метафори покликані створювати аналогії та асоціації між різними системами понять. Вони долучають образ одного фрагменту дійсності до іншого її фрагменту, та забезпечують його концептуалізацію за аналогією із вже створеною системою понять [1: 14]. Нові поняття в науці та техніці є результатом метафоричного переосмислення певних найбільш опанованих сторін пізнавальної діяльності людини. Термін набуває нового значення через та за допомогою старого, що за ним збережений [5: 69].

Здатність метафори висвітлювати нові сторони змісту понять, відкривати нові семантичні пласти, що були раніше не помічені, зосереджує увагу адресата на сутність нового наукового явища. У процесі термінотворення метафора є механізмом перекодування природного знака у мовний знак [6: 46]. Метафора вказує на нові подібності, виконуючи референційну функцію у мові науки.

Одним із шляхів поповнення наукової лексики є загальноновживана мова і, зазвичай, метафоричні терміни зрозумілі навіть не спеціалісту. Цей процес є цілком закономірним, оскільки 1) терміни, як і всі мовні одиниці, підлягають однаковим фонетичним, морфологічним, синтаксичним правилам, мають ті самі граматичні категорії (хоча в цьому випадку можуть відбуватися досить значні зміни: втрата деяких категорій, наприклад функціонування назв істот як неістот у терміносистемі, вживання понять лише у формі множини, оскільки вони у терміносистемі позначають множинні поняття); 2) терміни, як і загальноновживані слова, виконують основну функцію номінативну, позначають, називають поняття, які відображають явища об'єктивної дійсності; 3) Терміни перебувають у тісному зв'язку із загальноновживаними словами, доповнюючи при цьому лексичну систему мови. Знакову систему мову – утворюють матеріально-ідеальні одиниці єдності означувача та означуваного, бо ще з часів Аврелія Августина слово вважають значущим знаком. Цей шлях поповнення лексичного фонду англійської термінології військової справи є досить продуктивним.

Ми можемо виділити три основні етапи у становленні терміна і пов'язаного з ним поняття шляхом метафоризації. На першому етапі здійснюється відбір об'єкта дослідження за окремими розпізнавальними ознаками, які складають первісне поняття про даний об'єкт. Це первісне поняття визначає вибір певного слова із лексичного фонду. Вибір найменування відбувається на основі збігу двох гетерогенних об'єктів за допомогою окремої ознаки, що суттєвою у понятті про новий об'єкт на конкретному етапі його пізнання. Визначення подібної ознаки, у свою чергу. Потребує порівняння двох планів: значення загальноновживаного слова та поняття про об'єкт, який підлягає термінологізації. Наприклад, на першому етапі становлення терміна *blanket* військ. димова завіса (основне значення загальноновживаного слова *blanket* шерстяна (вовняна) ковдра) подібною ознакою стало значення *укриття*. Другий етап термінотворення це етап

концептуалізації. Він полягає у подальшому формуванні поняття об'єкта дослідження під впливом певного значення загальноновживаного слова, що дає модель пізнання об'єкта. При цьому можуть виявлятися певні розбіжності порівняльній понять. Цей етап характеризує інтенсивна розумова діяльність суб'єкта, що пізнає. Третій етап термінотворення це процес закріплення обраної одиниці номінації за новим поняттям і, відповідно, розмежування семантичних планів на підставі того, що нове найменування набуває нового змісту. У зв'язку з цим нова одиниця номінації набуває "самостійної номінативної цінності" і стає терміном. Після утворення терміна, загальноновживане значення займає місце внутрішньої його форми і слугує для мотивації. У той самий час загальноновживане значення як внутрішня форма терміна-метафори є не його повноцінним елементом, а лише фоновим значенням, що допомагає спеціалісту уявити об'єкт.

Використання метафор у мові науки полегшує інтерпретацію наукового дискурсу, оскільки дозволяє розглянути явище з декількох сторін та у порівнянні з іншими явищами, дає змогу побачити динаміку їхнього розвитку. Метафора вводить у дію особливі сценарії, в яких відображено попередній досвід індивіда, що був отриманий у інших галузях знань. Нові фреймові зв'язки, що утворюються, виконують велике евристичне навантаження. Активізація подібних сценаріїв полегшує індивіду ідентифікацію об'єктів та ситуацій, створює можливість прогнозувати розвиток подій, полегшує розуміння внутрішніх зв'язків між явищами [7: 221].

Дослідження свідчать, що метафора є одним із найбільш продуктивних способів номінації нових понять, як у літературній, так і у науковій мові. Будь-яке наукове мислення та науковий розвиток пов'язаний з метафорою. Вчені звертаються до метафори, коли немає готових засобів позначення чи пояснення.

Мовна метафора функціонує також як модель науки. Вона не лише надає певну інформацію, що стосується вторинного об'єкту метафоризації,

але і створює можливість виявити нові характеристики первинного об'єкта, всі складові його асоціацій.

Отже, метафора в термінології є явищем закономірним, тому що будь-який термін є результат осягнення розумом навколишньої дійсності. Метафоричний термін представляє собою складну структуру, в якій фіксуються знання про об'єкт, що позначається та сукупність певних семантичних ознак, які відображають нові знання про світ.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні когнітивної основи англійських термінів військової справи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н.Д. Метафора и дискурс/ Н.Д. Арутюнова // Теория метафоры. – М., 1990. – С. 5-32.
2. Кононова И.В. Метафора как когнитивный инструмент / И.В. Кононова // Поиск молодых. – Уссурийск, 1998. – С. 45 - 56.
3. Складарская Г.Н. Языковая метафора в словаре. Опыт системного описания. // ВЯ., 1987. – №2. – С. 54-62.
4. Кассирер Э. Сила метафоры / Э. Кассирер // Теория метафоры. – М., 1990. – С. 33 - 43.
5. Ортега-и-Гассет Х. Две великие метафоры // Теория метафоры : сб. / вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой ; общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. – М.: Прогресс, 1990.– С. 77.
6. Мишланова С.Л. Метафора в поле термина (на материале медицинских текстов) / С.Л. Мишланова // Фактическое поле языка. – Пермь, 1998. – С.41-48.
7. Будасси Э.В. Когнитивные основы использования метафоры в естественнонаучном популярном журнальном дискурсе / Э.В. Будасси // Когнитивная семантика: Мат. Второй Межд. Школы-семинара по когнитивной лингвистике. – Тамбов, 2000. – Ч. – С. 219-226.